

Trafikutskottets yttrande

1976/77:1 y

över propositionen 1976/77:74 om inriktningen av säkerhetspolitiken och totalförsvarets fortsatta utveckling såvitt avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde

Till försvarsutskottet

Enligt utdrag ur försvarsutskottets protokoll den 15 mars 1977 har försvarsutskottet beslutat inhämta yttrande från trafikutskottet över propositionen 1976/77:74 om inriktningen av säkerhetspolitiken och totalförsvarets fortsatta utveckling såvitt avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde (bilaga 4). I sitt yttrande med anledning härav har utskottet funnit det angeläget att under resp. punkter i det följande sammanfattande redovisa de skilda myndigheternas yrkanden och föredragande departementschefernas ställningstaganden härtill.

Övrigt totalförsvär: programmet Ledning m. m.

Fortsatt utveckling av televerkets försvarsberedskap

1. **Programplan för perioden 1977/78–1981/82.** Televerket har enligt regeringens anvisningar sänt in programplan för perioden 1977/78–1981/82 avseende televerkets försvarsberedskap. Planeringen skulle enligt anvisningarna inriktas mot att förstärka de mest avgörande funktionernas uthållighet, nämligen reservtelefonstationer, transportabel utrustning samt skydd för telex- och datanät. Planeringsramen angavs till 6 milj. kr. per år i pris- och löneläge den 1 februari 1976.

Televerket redovisar i programplanen beredskapsläge, mål för verksamheten samt beredskapsåtgärder under programplaneperioden för funktionerna, skyddsrum för reservanläggningar och personal, telegraf och telex, datakommunikation, telefon, lokalisering av linjeanläggningar och stationer, rundradiodistribution, kraftförsörjning, teleanordningar för televerkets ledning i krig samt vissa skyddsåtgärder avseende ny datacentral i Kalmar.

För försvarsberedskapsåtgärder på investeringssidan har televerket följt planeringsramen 6 milj. kr. enligt regeringens anvisningar, vartill kommer 1 milj. kr. under budgetåret 1977/78 för datacentral i Kalmar. Investeringsbehovet för perioden blir följaktligen 31 milj. kr. Därutöver finansieras beredskapsåtgärder enligt programplanen inom ramen för televerkets driftstat. Kostnader som inplanerats med denna finansieringsform omfattar 133 milj. kr. för programplaneperioden.

Den anbefallna investeringsramen om 6 milj. kr. per år medför enligt televerket att investeringarna måste ske i så låg takt att vissa system är

omoderna innan de är helt utbyggda. Av denna anledning anser televerket att investeringsramen bör höjas till 10 milj. kr. per år i prisläge den 1 februari 1976.

Föredragande departementschefen erinrar i propositionen om att totalförsvarets samband i krig och beredskap i mycket stor utsträckning bygger på telekommunikationerna. Televerkets programplan upprättad enligt regeringens anvisningar har inriktats mot en förstärkning av krigsuthålligheten hos verkets anläggningar. Detta sker genom anläggning och anskaffning av reservtelefonstationer, transportabel utrustning samt skydd för telex- och datanät. Planeringsramen för den aktuella perioden i vad gäller investeringar har angivits till 6 milj. kr. per budgetår i pris- och löneläge den 1 februari 1976. Därutöver finansierar televerket vissa beredskapsåtgärder genom den av regeringen fastställda driftstaten.

Vidare erinras om att försvarsutredningen för sin del ansett att den ekonomiska planeringsramen för den kommande femårsperioden bör utökas något för att medge åtgärder av en tillfredsställande omfattning. Föredraganden förklarar sig i huvudsak kunna ansluta sig till utredningens uppfattning samt i övrigt inte ha några erinringar i vad gäller programplanen.

Trafikuskottet har för sin del inte funnit anledning till erinran mot föredragandens förslag och föreslår därför att de uppdragna riktlinjerna för den fortsatta utvecklingen av televerkets försvarsberedskap godkänns.

Anslagsfrågor för budgetåret 1977/78

2. **Teleanläggningar m. m.** I prop. 1976/77:100 bil. 9 s. 237 har till Teleanläggningar m. m. för budgetåret 1977/78 föreslagits ett investeringsanslag av 870 600 000 kr., varav, i avvaktan på särskild proposition om totalförsvarets fortsatta utveckling, oförändrat 6 000 000 kr. beräknats för investeringar för försvarsberedskap.

Föredraganden erinrar om att televerket i sin anslagsframställning för budgetåret 1977/78 begärt 11 200 000 kr. för investeringar för försvarsberedskap, varav 4 400 000 kr. för vissa skyddsanläggningar (s. k. EMP-skydd) avseende en ny datacentral i Kalmar. Regeringen har emellertid den 2 december 1976 beslutat om bl. a. kostnadsplan för datacentral m. m. i Kalmar och därvid föreskrivit att EMP-skydd inte skall anordnas.

Mot bakgrund bl. a. härav förordar föredraganden att ett belopp av 6 200 000 kr. beräknas för televerkets försvarsberedskap under budgetåret 1977/78. Härav har redan 6 milj. kr. beviljats av riksdagen. Föredraganden föreslår nu att ytterligare 200 000 kr. anvisas för ändamålet.

Trafikuskottet tillstyrker för sin del den begärda medelsanvisningen.

Ekonomiskt försvar: programmet Transporter

Anslagsfrågor för budgetåret 1977/78

3. **Farledsverksamhet, exkl. isbrytning.** Under denna rubrik har i prop. 1976/77:100 bil. 9 för budgetåret 1977/78 föreslagits ett förslagsanslag av 181 200 000 kr., varav 320 000 kr. avser det ekonomiska försvaret. Härvid har det ekonomiska försvaret belastats med halva kostnaden för sjöfartsverkets försvarskontor, minus kostnaden för driftvärnchefen samt halva kapitalkostnaden för Falsterbokanalen.

Sjöfartsverket har i sin programplan för delprogrammet Sjötransporter bl. a. hemställt om medel för förstärkning av planerings- och utredningsresurserna samt för anskaffning av viss materiel m. m. I prop. 1976/77:100 togs upp 20 000 kr. för en ökning av utbildningsinsatser m. m. med anknytning till beredskapsplanläggningen inom det ekonomiska försvarets ram.

Anslagen har numera beviljats av riksdagen.

Sjöfartsverket har vidare begärt att få 300 000 kr. till sjömätning m. m. I det sammanhanget har verket planerat in materielanskaffning (bojar o. d.) för nästkommande budgetår. Med hänsyn till att de begärda medlen för sjömätning m. m. inte skulle öka verkets resurser för den totala sjömätningen har från kommunikationsdepartementets sida anledning inte ansetts föreligga att gå med på verkets begäran.

Föredraganden beräknar – under hänvisning till handelsministerns uttalande om programplanen – för budgetåret 1977/78 vissa medel för förstärkning av försvarskontoret. Detta innebär att anslagsbehovet för sjöfart ökar med 110 000 kr. jämfört med vad som föreslagits i prop. 1976/77:100 bil. 9 s. 122.

I samband med att resurserna för det ekonomiska försvaret nu förstärks anses det vidare lämpligt att hela kostnaden för försvarskontoret fr. o. m. budgetåret 1977/78 belastar det ekonomiska försvaret. Denna omläggning är av teknisk natur och medför inget behov av ökning av här ifrågavarande anslag.

Under hänvisning till det anförda föreslår föredraganden att till Farledsverksamhet, exkl. isbrytning för budgetåret 1977/78 anvisas ytterligare 110 000 kr.

Trafikutskottet tillstyrker förslaget.

4. **Transportnämnden.** Under denna rubrik har i prop. 1976/77:100 bil. 9 för budgetåret 1977/78 föreslagits ett förslagsanslag av 2 417 000 kr.

Transportnämnden har i sin programplan för delprogrammen Transportsamordning och Landsvägstransporter bl. a. hemställt om medel för anskaffning av viss radiokommunikationsutrustning m. m. I prop. 1976/77:100

togs i avvaktan på föreliggande proposition inte upp medel för dessa investeringar.

Under hänvisning till handelsministerns uttalande om programplanen förordar föredraganden nu att transportnämnden dels tillförs en förstärkning av bl. a. ransoneringsverksamheten, dels erhåller medel – 110 000 kr. – för anskaffning av radiokommunikationsutrustning. Sammantaget innebär förslaget att anslagsbehovet för transportnämnden för budgetåret 1977/78 uppgår till 210 000 kr. utöver vad som redovisades i prop. 1976/77:100 bil. 9 s. 132. Med anledning av det anförda föreslår föredraganden att till Transportnämnden för budgetåret anvisas ytterligare 210 000 kr., därav tre fjärdedelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

Trafikutskottet tillstyrker för sin del förslaget.

5. Beredskap för civil luftfart. I prop. 1976/77:100 bil. 9 s. 194 har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Beredskap för civil luftfart för budgetåret 1977/78 beräkna ett reservationsanslag av 2 200 000 kr.

Luftfartsverket har i sin anslagsframsättning för nästa budgetår begärt 18,3 milj. kr. Härav avsåg 8,5 milj. kr. särskilda yrkanden utöver ramen för programplanen. Inom ramen för programplanen begärdes således för första året av femårsperioden 9,8 milj. kr.

Under hänvisning till handelsministerns uttalande om programplanen beräknar föredraganden medelsbehovet för budgetåret 1977/78 till 8 000 000 kr., dvs. en ökning med 5 800 000 kr. Med anledning härav föreslår han således att till Beredskap för civil luftfart för budgetåret anvisas ett reservationsanslag av 8 000 000 kr.

Trafikutskottet tillstyrker för sin del förslaget.

6. Järnvägar m. m. Statens järnvägar (SJ) är programmyndighet för delprogrammet Järnvägstransporter inom programmet Transporter. SJ:s programplan, som redovisas i bil. 2 till föreliggande proposition, innefattar bl. a. vissa investeringar för försvarsberedskap.

I propositionen 1976/77:100 bil. 9 s. 266 har till Järnvägar m. m. för budgetåret 1977/78 föreslagits ett investeringsanslag av 672 400 000 kr., varav – i avvaktan på särskild proposition om totalförsvarets inriktning – oförändrat 2 300 000 kr. beräknats för investeringar för försvarsberedskap. Medlen har numera anvisats av riksdagen.

Chefen för handelsdepartementet har i bilaga 2 (s. 206) i propositionen redovisat sin syn på den programplan för delprogrammet Järnvägstransporter som SJ har lagt fram. Härav framgår att han finner förslagen i programplanen ge uttryck för en lämplig inriktning av verksamheten. Den fortsatta planeringen anses därför böra inriktas mot de föreslagna åtgärderna.

SJ har yrkat ca 42 milj. kr. i ersättning med statsmedel för vissa ytterligare beredskapsåtgärder som anses angelägna, bl. a. utbildning av driftvärn och vapenfria tjänstepliktiga. Mot bakgrund av vad chefen för kommunikationsdepartementet redovisat beträffande dessa frågor i prop. 1976/77:100 bil. 9 s. 184 finner handelsministern nu inte skäl att förorda den av SJ begärda ersättningen.

Föredraganden beräknar under hänvisning härtill den medelsförbrukning som erfordras för ändamålet under budgetåret 1977/78 inom investeringsanslaget Järnvägar m. m. till 2 900 000 kr., dvs. en ökning med 600 000 kr. Föredraganden föreslår nu att som följd härav under nämnda anslag för budgetåret anvisas ytterligare 600 000 kr.

Trafikutskottet tillstyrker för sin del förslaget.

7. Delprogrammet Vägar (bil. 2 i propositionen). Utskottet vill slutligen erinra om att kostnader för föreslagna beredskapsåtgärder – reservbroar, reservdelar till vägmaskiner m. m. – för den femåriga planeringsperioden av vägverket beräknats till ca 70 milj. kr. Härutöver har verket begärt 5 milj. kr. för personalförstärkning och utökad driftvärnsutbildning. Vederbörande föredragande (bil. 2, s. 202) erinrar om att de i programplanen föreslagna åtgärderna syftar till att tillgodose totalförsvarets behov av väghållningsåtgärder. Förutom åtgärder av studie-, utrednings- och planeringskaraktär föreslås anskaffning av reservbromateriel, reservdelar till vägmaskiner, bygande av skyddsrum och drivmedelsanläggningar samt utbildning av personal.

Föredraganden finner förslagen i programplanen ge uttryck för en lämplig inriktning av verksamheten. I anslutning härtill erinras om att regeringen den 3 februari 1977 beslutat tidigarelägga industribeställningar för ca 200 milj. kr. i sysselsättningsskapande syfte. Därvid har 5 milj. kr. beräknats för reservbromateriel till vägverket. Den av verket i programplanen föreslagna ytterligare anskaffningen av bromateriel och uppbyggnad av ett lager av reservdelar anses emellertid böra komma till stånd först efter det att behoven av sådan materiel närmare utretts. Föredraganden förordar slutligen att den fortsatta planeringen inriktas mot de föreslagna beredskapsåtgärderna men förklarar sig inte beredd tillstyrka en förstärkning av verkets planeringsresurser.

Vad sålunda anförts föranleder inte någon erinran eller särskilt uttalande från trafikutskottets sida.

Stockholm den 19 april 1977

På trafikutskottets vägnar
SVEN MELLQVIST

Närvarande: herrar Mellqvist (s), Lothigius (m), Persson i Heden (c), Lindahl i Lidingö (s), Håkansson i Rönneberga (c), Hjorth (s), Torwald (c), Rosqvist (s), Komstedt (m), Johansson i Vrångebäck (m), fru Wohlin-Andersson (c), fru Sandéhn (s), herrar Rejdnell (fp) och Norling (s).